

Sportrecht

De groene tafel¹ of de rechtbank Waar haalt de sportbeoefenaar zijn gelijk?

Cyriel COOMANS
Advocaat

Katleen LEMMENS
Advocaat

¹ De groene tafel: een met groen laken beklede tafel, (in het bijzonder) de tafel waaraan de ministers of de bestuursleden van een vereniging zetelen. (Van Daele, Groot Woordenboek der Nederlandse Taal).

I. Historiek

Wanneer men met een aantal personen samen iets gaat ondernemen, maakt men onder elkaar afspraken. Wanneer men samen een spel of een sport gaat beoefenen, maakt men uiteraard ook afspraken of spelregels. Iedereen gaat van de veronderstelling uit dat elk lid zich aan deze spelregels houdt. Bij de start is dat gewoonlijk ook geen probleem omdat de initiatiefnemers zelf de spelregels hebben opgesteld. Zodra de groep evenwel groter wordt, wordt de kans ook groter dat één of andere deelnemer de spelregels anders gaat interpreteren of gewoonweg gaat overtreden. Dit brengt automatisch een reactie met zich mee van diegenen die de spelregels wel correct toepassen. Men gaat de persoon in kwestie trachten te overtuigen dat zijn manier van handelen niet in overeenstemming is met de spelregels. Indien hij dit niet aanvaardt, gaan diegenen die het meeste gezag in de groep hebben maatregelen nemen tegen die persoon. Indien het om een kleinere vereniging gaat, zullen het de initiatiefnemers zijn, indien het een grotere vereniging betreft die beter gestructureerd is, zal het de voorzitter of de raad van bestuur zijn. Indien het echt grote gestructureerde verenigingen betreft, zal men een aantal personen aanstellen die moeten nagaan of de spelregels en de reglementen van de vereniging correct nageleefd worden. Zo ontstonden in de sportvereniging de tuchtraden of disciplinaire commissies. Zij hebben als enige taak kennis te nemen van klachten en indien nodig sancties uit te spreken.

Oorspronkelijk aanvaardde iedereen de beslissingen van de voorzitter, de raad van bestuur of van het disciplinair orgaan. Tot de jaren '70 werden in de sportfederaties en clubs te pas en te onpas beslissingen genomen en sancties uitgesproken waartegen men geen verhaal had. Ons inziens was dit te wijten aan twee factoren.

Enerzijds was er in elke federatie in de reglementering wel een artikel voorzien dat de sportbeoefenaar het recht ontzegde om een beslissing van de sportfederatie, van administratieve of disciplinaire aard bij de rechter te betwisten. Tot voor enkele jaren luidde artikel 1 van de sportreglementering van de Koninklijke Belgische Wielrijdersbond (afgekort K.B.W.B.) als volgt:

“Iedereen wordt verondersteld deze reglementering te kennen en gaat de verbintenis aan zich aan de beslissingen van de bevoegde instanties van de K.B.W.B. te onderwerpen. Door de huidige reglementering te aanvaarden, ontzeggen zij zich het recht om in verband ermede een rechtsvordering in te stellen.”²

Nochtans had het Hof van Cassatie in haar arrest van 29 september 1967 reeds beslist dat:

“Het recht van éénieder om zich in rechte te verdedigen ... de openbare orde aanbelangt.”³

² C. COOMANS, “De voorzitter in kort geding: sportrechter bij uitsteking?”, *R.W.* 1990-1991, nr. 42, 1419.

³ Cass. 29 september 1967, *Arr. Cass.* 1968, 141.

en had het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak Galder reeds gesteld dat elke persoon het recht heeft om zijn zaak aan een bij de wet ingestelde rechtbank voor te leggen.⁴ Ondanks dit laatste lijken zelfs vandaag nog niet alle internationale sportfederaties het recht te erkennen om zich tot de gewone rechter te wenden. Zo zette de FIFA bijvoorbeeld reeds meermaals plaatselijke voetbalbonden en clubs onder druk wanneer deze naar de gewone rechtbanken wensten te stappen. Het Europees Parlement stelde hieromtrent het volgende:

“... dringt er bij de UEFA en FIFA op aan dat zij in hun statuten het recht zich tot de gewone rechter te wenden, erkennen, maar beseft dat het beginsel van zelfregulering uitgangspunt en grondslag is voor de Europese sportstructuren en de grondbeginselen voor het organiseren van sportwedstrijden, waartoe ook anti-dopingregels en tuchtmaatregelen behoren.”⁵

II. Bevoegdheid van de federatie om recht te spreken

De rechtsprekende organen van de sportfederaties komen tussen op twee niveaus. Enerzijds treden zij op als tuchtorgaan en kunnen zij in die hoedanigheid de sportbeoefenaar sanctioneren; anderzijds waken zij over de toepassing van de reglementen door hun aangesloten leden, de clubs en de sportbeoefenaars.

In België steunen de sportfederaties zich op artikel 2 van de wet van 24 mei 1921 op de vrijheid van vereniging.⁶ Artikel 2 kent aan een vereniging het recht toe ten overstaan van haar leden bindende beslissingen te nemen.⁷

Op basis van dit artikel motiveerde de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel op 28 februari 1999 haar beslissing waarbij zij de rechtsprekende bevoegdheid van de vzw Koninklijke Belgische Basketbalbond (afgekort K.B.B.B.) erkende als volgt:

“Al wie op zijn aanvraag lid wordt van een vereniging verbindt zich door zijn toetreding zich te onderwerpen aan het reglement van deze vereniging alsmede aan de beslissingen en strafmaatregelen krachtens dit reglement getroffen...”⁸

Dit wil echter nog niet zeggen dat deze bepaling uitsluit dat diegene die zich verongelijkt voelt door een beslissing die genomen werd binnen zijn vereniging, een beroep kan doen op de rechter. Wel dient er rekening mee gehouden te worden dat

⁴ E.H.R.M. zaak Galder, 21 februari 1976, A/18.

⁵ Europees Parlement (2007). Resolutie over de toekomst van het beroepsvoetbal in Europa, 29/02/2007 in J. SCHEERDER, C. VAN TUYCKOM en A. VERMEERSCH (eds.), *Europa in beweging, Sport vanuit Europees perspectief*, Gent, Academia Press, 2007, 262.

⁶ Wet 24 mei 1921 tot waarborg der vrijheid van vereniging, B.S. 28.05.1921.

⁷ R. BLANPAIN, “Het statuut van de niet betaalde sportbeoefenaar”, in R. BLANPAIN, *Sociaal statuut van de sportbeoefenaar*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1979, 28.

⁸ Rb. Brussel 18 februari 1999, gecommentarieerd in “Beperkte controlebevoegdheid van rechtbank op beslissingen van rechtsprekende organen van sportfederaties”, *Sport en Recht*, Kasterlee, Creatieve Pers, december 1999, nr. 32, 478.

indien de reglementen van de sportfederatie in de mogelijkheid voorzien om binnen de federatie tegen een bepaalde beslissing op te komen bij één of meer hogere instanties, men eerst de interne rechtsmiddelen binnen de federatie moet uitputten, voor zover die rechtsmiddelen een schorsende werking hebben. Pas daarna kan men beroep doen op de rechter.

Naar Belgisch recht is het toetsingsrecht van de rechter over handelingen van privaatrechtelijke rechtspersonen beperkt tot een wettigheidscontrole, een marginale toetsing dus.⁹ De rechter treedt niet op als een rechter in hoger beroep. Hij kan geen opportuniteitscontrole uitoefenen, doch enkel een legaliteitscontrole.¹⁰ Bij het overlopen van de rechtspraak stellen wij vast dat de rechters in hun marginale toetsing veel verder gaan bij de toetsing van de reglementering van de federatie dan bij de toetsing van de uitspraken in tuchtzaken door dezelfde federatie.

III. De samenstelling van de disciplinaire organen

De disciplinaire organen van sportfederaties zijn meestal georganiseerd naar het voorbeeld van het gerechtelijk apparaat in het gemeen recht. Men voorziet in een eerste aanleg, een beroep en zelfs een cassatieberoep. In een aantal federaties tracht de raad van bestuur desondanks nog een zekere druk uit te oefenen op de beslissingen van de rechtsprekende organen. De mogelijkheid van amnestie, genadeverzoek en zelfs het recht van verwijzing waardoor de raad van bestuur een dossier tot zich kan trekken, vinden wij dan ook nog terug in de reglementering van sommige federaties.

Wanneer men de samenstelling van de tuchtcommissies in de verschillende sportverenigingen vergelijkt, komt men tot de vaststelling dat er in de meeste federaties recht gesproken wordt door commissies bestaande uit een zeer groot aantal leden. Blijkbaar wensen vaak zoveel mogelijk mensen hun zeg te hebben wanneer er disciplinair dient opgetreden te worden.

Gelukkig stellen wij vast dat er de laatste jaren toch een aantal vernieuwende ideeën ontstaan zijn in verband met de werking van de rechterlijke raden in de sportfederaties. Deze kentering kwam er vooral omdat men enerzijds door het beroep op de rechter, en anderzijds door de tussenkomst van de decreetgever in Vlaanderen, meer aandacht ging besteden aan de primordiale rechten van verde-

⁹ Rb. Brussel 18 februari 1999, *Sportrechtspraak*, Brugge, die Keure, 2006, p. 60. De wettelijke grondslag van de rechtsprekende bevoegdheid van een federatie is de Wet van 24 mei 1921. De burgerlijke rechter kan nog slechts in beperkte mate controle uitoefenen, namelijk in die mate dat het om een manifeste wetsovertreding gaat dan wel over een algemeen rechtsbeginsel dat de openbare orde raakt, zoals bijvoorbeeld de schending van de rechten van de verdediging.

Arbitragecommissie van het Belgisch Olympisch Comité 6 juli 2001, onuitg.

¹⁰ P. LEMMENS, "Het beroep op de rechter in sportzaken", *Sport en Recht*, A. DE BECKER (ed.), Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1986, 83 – 119.

diging.¹¹ Meer en meer sportbeoefenaars werden verdedigd door advocaten die juridisch gestoffeerde besluiten neerlegden waardoor men verplicht was zich aan de Groene Tafel ook juridisch te gaan versterken.

Verscheidene initiatieven werden genomen om de rechtsprekende organen een facelift te geven:

- een aantal federaties voerden het systeem van een alleenzetelend rechter in eerste aanleg en drie rechters in graad van beroep in;
- heel wat federaties voorzagen dat er minstens één jurist deel dient uit te maken van het rechtsprekend orgaan;
- in bepaalde federaties werd het systeem van minnelijke schikking ingevoerd;
- hiernaast installeerden een aantal federaties een griffie en benoemden zij een griffier die de zitting regelt en die er voor zorgt dat indien met het wenst men het dossier tijdig kan inzien;
- een aantal federaties heeft de functie van bondsprocureur ingevoerd. De bondsprocureur stelt het dossier samen, stelt de aanklacht op en vordert de sanctie.
- de voetbalbond aanvaardt vertegenwoordigers van de trainers en van de beroepsvoetballers in de juridische commissies die de arbeidsgeschillen van de trainers en de beroepsvoetballers behandelen en de bijstand van de vakbondsvertegenwoordigers.¹²

IV. Administratieve rechtscolleges

Indien men in Vlaanderen als sportbeoefenaar positief test op doping is de kans groot dat men zich hiervoor dient te verantwoorden voor de administratieve rechtscolleges georganiseerd door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

De bestrijding van doping wordt wereldwijd georganiseerd door het World Anti Doping Agency (afgekort WADA). Het WADA is paritair samengesteld met een afvaardiging van de Olympische Beweging, de internationale federaties en de publieke overheden. Door de oprichting van het WADA worden internationale sportfederaties en staten aldus samen paritair vertegenwoordigd in een internationale federatie met één doel: een efficiëntere dopingbestrijding.

De Vlaamse Gemeenschap werd door het WADA erkend als NADO of Nationale Antidopingorganisatie. Een NADO is een orgaan dat in een bepaald land ervoor bevoegd is om antidopingregels goed te keuren en toe te passen, het nemen van monsters te leiden, de testresultaten te beheren en de tuchtprocedure te organise-

¹¹ Artikel 8 van het decreet van 24 juli 1996 tot vaststelling van het statuut van de niet professionele sportbeoefenaar, *B.S.* 12.09.1996; Artikelen 32 tot 38 die de procedure regelen met betrekking tot de disciplinaire commissie en de disciplinaire raad in het decreet van 27 maart 1991 inzake medisch verantwoorde sportbeoefening, *B.S.* 11.06.1991.

¹² Artikel 36 van de CAO van 12 december 2007 tot wijziging van de CAO van 7 juni 2007 betreffende de arbeidsvoorwaarden van de betaalde voetballer; Artikel 14 van de CAO van 12 december 2007 met betrekking tot de specifieke arbeidsvoorwaarden en het loon van een voetbaltrainer. (Op het ogenblik van de redactie van deze tekst waren de twee geciteerde CAO's nog niet verschenen in het Belgisch Staatsblad.)

ren. Om de WADA-code evenwel volledig te kunnen ondersteunen, is er een juridische basis nodig. Die juridische basis zal moeten gecreëerd worden door de ratificatie van de internationale conventie van de Unesco tegen doping in de sport¹³. Deze conventie vraagt dat de lidstaten internationaal gaan samenwerken en hun beleid beter afstemmen op de principes die het WADA naar voor schuift. De conventie zorgt voor een wettelijk kader waarbinnen alle regeringen maatregelen kunnen nemen om doping uit de sport te bannen. Bovendien draagt ze bij aan de harmonisering van de strijd tegen doping wereldwijd. De conventie trad in werking op 1 februari 2007, maar werd nog niet geratificeerd door België. Daar de ratificatieprocedure van de UNESCO-dopingconventie evenwel lopende is,¹⁴ werden de principes van de code en het verdrag nu al zoveel als juridisch mogelijk in de interne Vlaamse regelgeving ingebouwd.

Het dopingbeleid van de Vlaamse overheid werd in overeenstemming gebracht met de WADA – code via het besluit van de Vlaamse Regering van 16 december 2005, dat in werking is getreden op 1 januari 2006 en het nieuwe decreet Medisch Verantwoord Sporten dat op 4 juli 2007¹⁵ werd goedgekeurd door het Vlaams parlement.

Het decreet medisch verantwoorde sportbeoefening (afgekort decreet MVS)¹⁶ is van toepassing voor iedere sportbeoefenaar die in Vlaanderen aan een sportmanifestatie deelneemt of zich daarop voorbereidt. Het geldt dus ook voor buitenlandse sportbeoefenaars die in Vlaanderen deelnemen aan een sportmanifestatie. Elke sportbeoefenaar kan vóór, tijdens, of na een sportmanifestatie of georganiseerde voorbereiding onderworpen worden aan dopingcontrole. Sedert de actualisering van het decreet MVS kunnen sportbeoefenaars nu ook op elk ogenblik (los van enige wedstrijd of voorbereiding) gecontroleerd worden. Als vanzelfsprekend zullen deze laatste controles voornamelijk bij elitesporters gebeuren.

Wat betreft de tuchtrechtelijke afhandeling van dopingdossiers dient een onderscheid gemaakt te worden tussen “elitesporters” en “niet elitesporters”.¹⁷

¹³ Internationale Conventie tegen het dopinggebruik in de sport opgemaakt te Parijs op 19 oktober 2005 in het kader van de UNESCO, www.unesco.org.

¹⁴ Op het ogenblik dat deze tekst geschreven werd (18.01.2008) was de procedure tot ratificatie in België nog niet beëindigd.

¹⁵ Decreet van 13 juli 2007 inzake medisch verantwoorde sportbeoefening, *B.S.* 13.09.2007.

¹⁶ Decreet van 27 maart 1991 inzake medisch verantwoorde sportbeoefening, *B.S.* 11.06.1991, opgeheven bij Decreet van 13 juli 2007 inzake medisch verantwoorde sportbeoefening, *B.S.* 13.09.2007. Wanneer de bepalingen van het nieuwe decreet in werking treden zal worden bepaald bij Ministerieel Besluit. Op het ogenblik van de redactie van deze tekst was het nieuwe decreet nog niet van toepassing.

¹⁷ Art. 2,10° van het decreet MVS definieert het begrip elitesporter als volgt: “elke sporter wiens sport ressorteert onder de verantwoordelijkheid van een door het Internationaal Olympisch Comité erkende internationale sportvereniging en die beantwoordt aan één of meer van de volgende criteria:

a) hij wordt beschouwd als zijnde van internationaal niveau door de toepasselijke internationale sportvereniging onder wiens bevoegdheid hij ressorteert;
b) hij beoefent zijn sport in het kader van een hoofdactiviteit die voornamelijk bestaat uit het leveren van sportieve prestaties;

Overeenkomstig de bepalingen van het nieuwe decreet MVS hebben de sportverenigingen immers de verantwoordelijkheid en de verplichting om de disciplinaire procedures betreffende dopingpraktijken gepleegd door de elitesporters die onder hun verantwoordelijkheid vallen, te organiseren. De dossiers van de “niet elitesporters” blijven onder de bevoegdheid van de organen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap vallen. Daar het aantal “elitesporters” beduidend lager is dan het aantal “niet elitesporters” zal wanneer een sportbeoefenaar positief bevonden wordt op doping naar aanleiding van een dopingcontrole uitgevoerd in Vlaanderen het dossier in de meeste gevallen behandeld worden door de disciplinaire organen van de Vlaamse Gemeenschap, te weten de disciplinaire commissie in eerste aanleg en de disciplinaire raad in graad van beroep.

De definitie van het begrip “elitesporter”, zoals het nu geformuleerd is, zal ons inziens leiden tot heel wat bevoegdheidsconflicten op het ogenblik dat men gaat bepalen of een atleet al dan niet beschouwd kan worden als een elitesporter. En afhankelijk van deze beslissing zal hij zijn dossier behandeld zien voor de Vlaamse Gemeenschap of voor zijn federatie.

Ondanks het feit dat in de disciplinaire procedures geen beroep gedaan wordt op de figuur van een procureur, is er wel een rol weggelegd voor de Vlaamse Regering, of in de praktijk voor een gemachtigde ambtenaar van de Vlaamse Overheid. Enerzijds is er de mogelijkheid dat die gemachtigde ambtenaar vraagt om gehoord te worden, anderzijds beschikt hij over de mogelijkheid om hoger beroep aan te tekenen. In geval het beroep wordt ingesteld door de sporter, heeft de gemachtigde ambtenaar het recht om in de procedure tussen te komen. In geval het beroep wordt ingesteld door die ambtenaar, heeft de sporter wiens zaak het betreft het recht om in de procedure tussen te komen.

Tegen de beslissingen van de disciplinaire raad kan een beroep tot nietigverklaring en een vordering tot schorsing worden ingesteld bij de Raad van State.

Aangezien de disciplinaire organen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap administratieve colleges zijn, is de procedure onderworpen aan de taalwetgeving. Al de documenten die deel uit maken van een dopingdossier zouden bijgevolg dienen opgesteld te zijn in de Vlaamse taal. De rechtspraak is hieromtrent evenwel verdeeld.

De disciplinaire raad oordeelde op 16 september 2003 in een zaak waarbij de oproepingsbrief om aanwezig te zijn op de tegenanalyse in Keulen aanvankelijk in de Engelse taal werd opgesteld het volgende:

-
- c) hij is geselecteerd of gepreselecteerd voor deelname aan de eerstvolgende Olympische of Paralympische Spelen dan wel de eerstvolgende Europese of Wereldkampioenschappen in de categorie van het hoogste sportieve niveau in de betrokken sporttak;
 - d) hij neemt deel aan een ploegsport in competitie waarvan de meerderheid bestaat uit sporters als vermeld in punt a), b) of c).”

“Een erkend laboratorium gelegen in Duitsland oefent geen bevoegdheid uit van de Vlaamse Gemeenschap en kan derhalve niet aanzien worden als dienst die valt onder artikel 36 van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980 dat bepaalt dat de diensten van de Vlaamse regering het Nederlands als bestuurs taal moeten gebruiken.

Omtrent het feit dat het proces-verbaal van de B-analyse later opgemaakt in Keulen in de Duitse taal opgesteld was, oordeelde de Disciplinaire Raad:

“Voor het opstellen van een proces-verbaal dat alleen bevindingen bevat zonder dat personen verklaringen afleggen en dat geen betrekking heeft op opsporingen en vaststellingen van misdaden, wanbedrijven en overtredingen, kan de taal vrij gekozen worden volgens de noodwendigheden van de dienst, zonder dat artikel 11 van de wet op het gebruik der talen in rechtszaken van toepassing is. Immers, de feiten door een sportbeoefenaar gepleegd ter gelegenheid van zijn voorbereiding op of zijn deelname aan een sportmanifestatie, geven enkel aanleiding tot disciplinaire maatregelen waarop de wet van 15 juni 1935 niet van toepassing is.”¹⁸

Enkele jaren voordien oordeelde de Disciplinaire Commissie in een zaak waarbij de in Vlaanderen woonachtig zijnde sportbeoefenaar opgeroepen werd voor de tegenanalyse in de Duitse taal anderzijds:

“De oproeping geschiedde met miskenning van artikel 12, 14 en 33 van de wet van 18 juli 1966 inzake het gebruik der talen in bestuurszaken en dient als nietig beschouwd te worden ingevolge artikel 58 van deze wet. De betrokken atleet was niet aanwezig op de tegenanalyse waarop hij immers niet op geldige wijze werd uitgenodigd en stelt terecht dat aldus zijn recht op verdediging miskend werd.”¹⁹

Wij blijven hier even stilstaan bij de behandeling van dopingdossiers van elitesporters. Zoals hoger reeds gesteld wordt in het nieuwe decreet MVS de verantwoordelijkheid voor de afhandeling van dopingdossiers bij elitesporters gelegd bij de federatie waaronder deze elitesporters ressorteren.²⁰ In concreto zou dit betekenen dat elke federatie, zowel de grote als de kleine federaties, moeten voorzien in een eigen disciplinaire structuur. Het hoeft geen betoog dat dit bij heel wat federaties, en dan vooral de kleinere, in de praktijk niet mogelijk is. De decreetgever was hier niet blind voor en voorzag hierom de mogelijkheid voor de federaties om een gezamenlijk orgaan op te richten met als enige taak de tuchtrechtelijke afhandeling van dopingdossiers van elitesporters.

¹⁸ Disciplinaire Raad MVS, 16 september 2003, rolnummer 30007, *Sportrechtspraak*, Brugge, die Keure, 2006, 461.

¹⁹ Disciplinaire Commissie MVS, 31 mei 2000, rolnummer 00027, *Sportrechtspraak*, Brugge, die Keure, 441.

²⁰ Artikel 34 §1 van het decreet van 13 juli 2007 inzake medisch verantwoorde sportbeoefening, B.S. 13.09.2007

Benadrukt dient te worden dat een sportfederatie enkel een dopingdossier van een elitesporter kan behandelen indien deze elitesporter effectief bij de federatie aangesloten is.

Beroep tegen een beslissing van de Vlaamse sportfederaties zal behandeld worden door het Tribunal Arbitral du Sport (afgekort TAS) (infra) en kan later aangevochten worden voor de Zwitserse rechtbanken. De Belgische rechter zal ook in deze dossiers enkel kunnen tussenkomen op basis van zijn marginale toetsing indien bij de behandeling van het dossier voor de sportfederatie de elementaire waarborgen niet werden nageleefd.²¹

In tegenstelling tot in Vlaanderen worden in de Franse Gemeenschap alle dopingdossiers behandeld door de sportfederaties en dit overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 8 maart 2001 betreffende de promotie van de gezondheid bij de sportbeoefening, het dopingverbod en de preventie ervan in de Franse Gemeenschap.²² In dat decreet wordt een sterke nadruk gelegd op de responsabilisering van de sportfederaties. Als vanzelfsprekend geldt evenwel ook hier het principe dat een federatie enkel kan oordelen over de bij haar aangesloten leden.

Tegen de beslissingen van de Waalse sportfederaties uitgesproken in eerste aanleg die betrekking hebben op internationale atleten kan men in beroep gaan bij het TAS op basis van de WADA code.²³ Zij kunnen later nog aangevochten worden voor de Zwitserse rechtbanken, tenzij de elementaire procedurele waarborgen niet werden nageleefd tijdens de behandeling van het dossier voor de sportfederatie. In dit geval kan men immers ook hier beroep doen op de marginale toetsing van de Belgische rechter.

De andere sportbeoefenaars kunnen, behoudens een beroepsmogelijkheid in de federatie, enkel beroep doen op de marginale toetsing van de Belgische rechtbanken.

Wij wensen er tot slot nog de aandacht op te vestigen dat zolang België het Unesco-verdrag niet geratificeerd heeft, er nog een probleem blijft bestaan met betrekking tot de toepassingsmogelijkheid in Vlaanderen van sancties uitgesproken in het buitenland en zelfs door de Franstalige Gemeenschap.²⁴

V. Beroep op de rechter in tuchtzaken

In tuchtprocedures kunnen gewoonlijk de volgende sancties worden opgelegd: het betalen van een boete, een schorsing voor een bepaalde periode of, in zware

²¹ infra – punt 5 “Beroep op de rechter in tuchtzaken”, 9 – 10.

²² Decreet van 8 maart 2001 betreffende de promotie van de gezondheid bij de sportbeoefening, het dopingverbod en de preventie ervan in de Franse Gemeenschap, *B.S.* 27.03.2001, gewijzigd bij decreet van 25 mei 2007, *B.S.* 26.07.2007.

²³ Artikel 13 van de antidoping code van het WADA, www.wada-ama.org.

²⁴ Zie hiervoor bijvoorbeeld artikel 306 van de antidopingreglementering van de Union Cycliste Internationale (afgekort UCI), www.uci-ch/default.htm.

gevallen, een schrapping als lid van de federatie. Het doel van het tuchtrecht in een vereniging is het behoud van de sociale cohesie in de federatie. Dit impliceert dat de vereniging *ratio personae*, enkel tegen haar leden tuchtmaatregelen treffen kan.²⁵ De tuchtrechterlijke organen dienen bij de behandeling van een dossier lastens één van de leden van de federatie rekening te houden met een aantal principes die wij eerder reeds publiceerden onder titel “*De tien geboden van een degelijke tuchtrechtspraak*.”²⁶ Onder deze tien geboden verstaan wij de minimale procedurele waarborgen nl. tijdig en persoonlijke verwittiging van de op te roepen persoon, inzagerecht in het dossier, het recht gehoord te worden, bijstand van een raadsman, sancties in verhouding met de gepleegde feiten, de mogelijkheid zijn standpunt te bewijzen met getuigen of deskundigen, beroepsmogelijkheid, de redelijke termijn van verdediging en behandeling, behandeling van de zaak in de taal die men spreekt en de openbaarheid van de zitting. Wanneer deze beginselen gerespecteerd worden en de beslissingen daarenboven genomen worden door personen die geen belang hebben bij de zaak, noch betrokken zijn geweest bij het voorafgaand onderzoek loopt men geen risico teruggefloten te worden door de rechtbank. De door de federaties uitgesproken tuchtmaatregelen die door de rechtbank vernietigd werden, werden vernietigd omdat één van de hierboven geciteerde procedurele waarborgen niet werden nageleefd.²⁷

Wanneer een vordering tot nietigverklaring bij de rechtbank aanhangig gemaakt wordt, zal de rechter in de eerste plaats moeten onderzoeken of de vereniging bevoegd was *ratione personae* en *ratione materiae* om dergelijke maatregelen op te leggen. Vervolgens zal hij moeten nagaan of het bevoegde orgaan deze disciplinaire bevoegdheid uitoefende.

Wat betreft de bevoegdheid *ratione materiae* dient nagegaan te worden of de vereniging haar disciplinaire bevoegdheid niet misbruikte en handelingen of gedragswijzen van de leden sanctioneerde, die haar direct noch indirect raken. Het doel van de vereniging, al dan niet uitgedrukt, zal bijgevolg, *ratione materiae*, het criterium van de bevoegdheid zijn. Tuchtmaatregelen kunnen enkel getroffen worden tegen een lid dat tegen dit doel handelt of wiens gedragingen tegen de “Standesmoral” indruisen en zodanig de samenhangigheid tussen de leden, en aldus, indirect, het doel van de vereniging ondermijnt.²⁸

²⁵ Het recht een lid uit te sluiten behoort tot de essentie zelf van het verenigingsleven. Het is irrelevant of de vereniging de rechtspersoonlijkheid bezit. (Bundesgerichtshof 27 februari 1954, BGHZ 13,5), H. VAN HOUTTE, “Gerechtelijke controle over tuchtmaatregelen van verenigingen”, *R.W.* 1971 – 1972, 1966.

²⁶ C. COOMANS, “Het sportrecht – een stand van zaken”, in *Liber Amicorum Alfons Vandeurzen*, Gent, Mys & Breesch, 1995, 67 e.v.; C. COOMANS, “De “tien geboden voor een degelijke tuchtrachtspraak” geactualiseerd”, *Sport en Recht*, februari 2001, nr. 44, 380 – 383.

²⁷ Voor een zeer grondig overzicht van rechtspraak betreffende de minimale procedurele waarborgen verwijzen wij naar: J. MAESCHALCK en K. DE SAEDELEER, “Tucht en Sportrecht”, in S. LUST en P. LUYPAERS (eds.) *Tucht en deontologie*, Brugge, die Keure, 2007, 227 – 274.

²⁸ H. VAN HOUTTE, *l.c.*, 1959.

Monique Zijlstra benadrukt eveneens uitdrukkelijk dat in het tuchtrecht in de sport aan een aantal essentiële voorwaarden moet voldaan zijn.²⁹

VI. Beroep op de rechter bij administratieve sancties

De administratieve sanctie is naar Belgisch recht geen algemeen, wettelijk omschreven begrip. Dit betekent evenwel niet dat administratieve sancties niet bestaan, integendeel.

Het gebrek aan een wettelijke definitie had tot gevolg dat de rechtsleer zelf op zoek is gegaan naar mogelijke definities. Onder administratieve sancties moet volgens Johan Put worden verstaan: “een bij of krachtens de wet vastgestelde maatregel met een repressief karakter, die door een bestuursorgaan wordt opgelegd door middel van een eenzijdige, individuele bestuurshandeling, als reactie op een inbreuk op een rechtsnorm.” Een inbreuk op een rechtsnorm is een verwijtbare, persoonlijke gedraging die kan bestaan uit zowel een handelen als een nalaten.³⁰

Heel wat federaties stellen in hun reglementering bepaalde sancties voor als administratieve sancties terwijl ze evengoed als tuchtsanctie uitgesproken zouden kunnen worden. De opvatting leeft bij de federaties dat op die manier bepaalde verplichtingen kunnen worden vermeden, zoals bijvoorbeeld de hoorplicht of de verplichting tot motiveren.³¹

Op zich bestaat er geen verbod om in een wetgeving (of reglementering) administratieve sancties in te schrijven en deze te laten toepassen door bestuursorganen, maar dan moet het bestuurlijk optreden volledig door de rechter kunnen worden beoordeeld.³²

²⁹ M. ZIJLSTRA, “Tuchtrecht in de sport: Randvoorwaarden: de noodzakelijke beginselen voor het goed functioneren van tuchtrecht”, *Anton Sportzaken Magazine*, 2007/4, 11de jaargang, 53: “Het tuchtrecht kan volledig naar het eigen inzicht van de club ingevuld worden. Men dient evenwel bovenstaande randvoorwaarden in het oog te houden: de “hoor en wederhoor”; het fairplay beginsel: duidelijkheid omtrent begane overtreding; partijautonomie: bij wie, door wie, hoe en waarvan je aangifte kunt doen; onafhankelijkheid en onpartijdigheid: hoe moeten de tuchtcommissie en commissie van beroep ingericht worden; redelijke termijn: termijnen omtrent uitspraak en beroep; openbaarheid: en de eventuele mogelijkheid tot behandeling achter gesloten deuren; zorgvuldigheid: belangafweging, mogelijkheid tot getuigenverhoor, proceskosten, beroep, buitenlandse spelers; ‘non bis in idem’: welke straffen kunnen opgelegd worden en ten slotte de redelijkheid en billijkheid: bepalen van een toetsingskader.”

Wat betreft het bindend verklaren aan de clubleden / donateurs dient de bevoegdheid tot het afdoen van tuchtrechtzaken door een tuchtcommissie en commissie van beroep in de statuten opgenomen te worden. Tevens dient het huishoudelijk reglement een artikel over de gehoudeheid aan het tuchtreglement te bevatten

³⁰ J. PUT, “Rechtshandhaving door administratieve sancties in het recht”, *R.W.* 2001-02, 1195-1196.

³¹ J. MAESCHALCK. en K. DE SAEDELEER, *o.c.*, 269.

³² PUT, J., *l.c.*, 1197.

Wanneer de feiten en het verwijtbaar karakter ervan vaststaan, en de overheid (in casu de federatie) verplicht is een sanctie op te leggen, dan heeft het geen zin de hoorplicht na te komen en evenmin dient het redelijkheidsbeginsel in acht genomen te worden, daar de sanctie het rechtstreeks gevolg is van de toepasselijke rechtsregel en niet van de vrije appreciatie van het bestuur.³³

In de sportwereld wordt algemeen aanvaard dat inbreuken op bepaalde statutaire of reglementaire bepalingen gesanctioneerd kunnen worden zonder dat partijen gehoord worden, beslissingen gemotiveerd worden, ... Denken we maar aan het systeem van de rode en gele kaarten in het voetbal, het geven van een technische fout in het basketbal, het opleggen van een administratief forfait³⁴, ... Heel wat maatregelen worden aldus niet als een tuchtsanctie of een disciplinaire maatregel beschouwd, maar als een administratieve sanctie. Deze laatste is, zoals hoger reeds gesteld, als het ware een “automatische” sanctie die opgelegd wordt bij inbreuk van bepaalde reglementaire normen. Het automatisch karakter is de bepalende factor.

In praktijk stellen wij vast dat de reglementering van de federaties bij de bepaling van administratieve sancties niet altijd even duidelijk is. De grens tussen een administratieve sanctie en een tuchtsanctie is dan ook niet altijd zo voor de hand liggend. De Vlaamse Atletiek Liga legde ooit een extra administratieve sanctie op wegens het weigeren van een selectie. De voorzitter in kort geding oordeelde echter dat het niet om een administratieve sanctie ging maar om een tuchtsanctie en dat de rechten van verdediging niet voldoende nageleefd werden.³⁵

VII. Beroep op de rechter bij niet naleving van de reglementen

Op de marginale toetsing van de rechter kan men niet alleen beroep doen wanneer de tuchtmaatregelen niet worden nageleefd, maar ook wanneer de reglementen van de sportfederaties niet worden nageleefd. Waar de marginale toetsing in tuchtzaken zich gewoonlijk beperkt tot een toetsing van de elementaire procedurele waarborgen, stellen wij vast dat men bij de marginale toetsing verder gaat wanneer het over de toepassing van de reglementering van de sportfederaties gaat. Buiten de toetsing van de algemene beginselen betreffende de eerlijke behandeling van de zaak stellen rechtsleer en rechtspraak dat de rechter ook nog de wetmatigheid van de reglementering kan toetsen. Werden de vigerende nationale wetten en de gemeenschapswetten nageleefd? Werden de statuten en de reglementen van de vereniging nageleefd? Is de genomen beslissing redelijk?

Vooraf op basis van het laatste argument heeft de rechter toch heel wat inspraak in het beoordelen van een beslissing van een federatie. Alhoewel de rechter niet

³³ Zie M. BOES, “Administratieve sancties”, in J. LEYSEN, (ed.), *Sancties en nietigheden*, Gent, Larcier, 2003, nr. 4.

³⁴ Zie hiervoor o.m. de uitspraak van de Arbitragecommissie van het Belgisch Olympisch Comité 13 april 2000, onuitg.

³⁵ C. COOMANS, *l.c.*, 1424.

de macht heeft om in de plaats van de federatie de opportuniteit van de bestreden beslissing te beoordelen, kan hij de beslissing toch onwettig verklaren indien hij de beslissing kennelijk onredelijk acht, d.w.z. indien een naar redelijkheid oordelende federatie die beslissing onmogelijk genomen zou hebben. Op basis van het redelijkheidsprincipe kan de rechter dus zeer zwaar ingrijpen in de beslissingen van de sportfederaties. Zo vernietigde de rechter op basis van het redelijkheidsbeginsel een beslissing van de Koninklijke Belgische Voetbalbond (afgekort K.B.V.B.) in verband met de datum waarop een wedstrijd diende gespeeld te worden.³⁶

Op basis van de hierboven geciteerde toetsingsprincipes is de rechtbank de laatste jaren herhaaldelijk tussengekomen in verband met de toepassing van de reglementering van de sportvereniging.

Op basis van het redelijkheidsbeginsel maakten een aantal rechters eveneens reeds een einde aan de levenslange binding van de sportbeoefenaar aan zijn club vooraleer aan dit principe een einde gesteld werd door het arrest Bosman wat de betaalde sportbeoefenaar betreft en de decretale beslissingen in Vlaanderen en Wallonië wat de amateursport betreft.

Wij wensen hier terloops nog op te merken dat de rechterlijke tussenkomst vooral effect gekregen heeft door de inwerkingtreding van de wet op de dwangsom. Want het is pas dankzij de wet op de dwangsom van 31 januari 1980 dat de rechter de sportfederaties kon dwingen de door de rechtbank genomen beslissingen uit te voeren.³⁷

Het verhaal van de secretaris van Eendracht Genenbos zou heel anders geëindigd zijn indien de wet op de dwangsom reeds in voege geweest was in 1977. Het uitvoerend comité van de K.B.V.B. had geweigerd de secretaris van Genenbos – die na een omkoopschandaal als lid geschrapt was – opnieuw op te nemen als lid nadat na een klacht van die secretaris tegen de indiener van de klacht de strafrechter die klachtindiener had veroordeeld wegens laster. De K.B.V.B. werd door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel veroordeeld om de secretaris van Genenbos een principiële vergoeding van 1 frank te betalen.³⁸

Vandaag zou men met succes de heropname op de bondslijst gepleit hebben onder verbeurte van een dwangsom.

De rechtbanken gebruiken hun recht op marginale toetsing niet enkel om na te gaan of de reglementering van de sportfederaties niet in conflict komt met het nationaal recht, maar ook om na te gaan of ze niet in conflict komt met het gemeenschapsrecht. Op basis van drie prejudiciële vragen gesteld door respectie-

³⁶ Rb. Brussel 5 maart 2002, NV K.F.C. G.B.A. t. VZW K.B.V.B., onuitg.

³⁷ Wet 31 januari 1980 houdende goedkeuring van de Benelux-Overeenkomst houdende eenvormige wet betreffende de dwangsom, en van de Bijlage (eenvormige wet betreffende de dwangsom), ondertekend te 's-Gravenhage op 26 november 1973, B.S. 20.02.1980.

³⁸ Rb. Brussel 28 maart 1977, T.F. t. VZW K.B.V.B., onuitg.

velijk de Voorzitter van het Hof van Beroep te Luik inzake voetballer Jean-Marie Bosman³⁹, de Voorzitter van de Rechtbank te Namen inzake judoka Christel De Liège⁴⁰ en de Voorzitter van de Rechtbank te Brussel inzake basketter Jyri Lethonen⁴¹ heeft het Europees Hof van Justitie nog eens de gelegenheid gekregen om de principes te herhalen waaraan de sportfederaties zich dienen te houden om niet in conflict te komen met het gemeenschapsrecht. Het Hof kreeg via deze drie prejudiciële vragen de gelegenheid zijn standpunt te bepalen in verband met vier basisprincipes die van uitermate groot belang zijn voor de sportcompetitie op hoog niveau, met name de discriminatie op basis van nationaliteit tussen de lidstaten, de transfer- of opleidingsvergoedingen van beroepssportbeoefenaars die einde contract zijn, de selectie van sportbeoefenaars voor internationale sportmanifestaties door nationale federaties en de weigering om een speler na bepaalde datum nog te laten deelnemen aan de competitie.

Uit deze en de andere arresten, uitgesproken in de jaren 1995-2000, blijkt duidelijk het kader dat het Hof van Justitie geschapen heeft waarbinnen de actoren van de sport zich dienen te bewegen:

1. vanaf het moment dat de sportactiviteiten van een sporter een economisch karakter vertonen, vallen zij onder de Europese regelgeving;
2. in het licht van deze economische activiteit, dienen de door de sportverenigingen aangenomen reglementeringen, te voldoen aan de voorwaarden van de fundamentele vrijheden, zoals voorzien in de E.G.-Verdragen;
3. de louter sportieve regels en reglementeringen, die enkel en alleen de sport aanbelangen, kunnen een beperking van de toepassing van de Europese bepalingen verrechtvaardigen, in zoverre dat zij strikt beperkt worden tot hun eigen doelstelling.

Alhoewel het Europese Hof van Justitie in de volgende jaren nog zeker zal tussenkomen in een aantal dossiers stellen Jean-Philippe Dubey en Mr. Jean Louis dat er op dit ogenblik een evenwicht bereikt is tussen het Europees recht en de sport en dat men kan spreken van een “cohabitation acceptable”.⁴²

VIII. Beroep op de voorzitter in kort geding

Als men de sportrechtspraak erop naslaat dan komt men tot de vaststelling dat de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg zetelend in kort geding na al die jaren nog altijd de sportrechter bij uitstek blijft.⁴³

³⁹ H.v.J. 15 december 1995, VZW K.B.V.B. t. J.-M. BOSMAN, *Jur. H.v.J.* 1995-12, C-415/93, p. I, 4921 e.v.

⁴⁰ H.v.J. 11 april 2000, Deliège t. ASBL L.F.J., *Jur. H.v.J.* 2000-4, C-51/96 en C-191/97, p. I, 2549.

⁴¹ H.v.J. 13 april 2000, Lethonen t. F.R.B.S.B., *Jur. H.v.J.* 2000-4, C 176/96, p. I, 2681.

⁴² J.P. DUBEY en J.L. DUPONT, “Droit Européen et Sport: Portrait d’une cohabitation”, *J.T. dr. eur.* januari 2002, 85, p. 1 e.v.

⁴³ C. COOMANS, *l.c.*, 1419 – 1431.

Hij heeft wel concurrentie gekregen van een aantal andere rechters. Zoals hoger reeds gesteld wordt immers meer en meer ook beroep gedaan op de Voorzitter van de Arbeidsrechtbank, de Arbeidsrechtbank, de Burgerlijke Rechtbank, de Correctionele Rechtbank en zelfs de Raad van State.

De betwistingen die aan een rechtbank voorgelegd worden, zijn evenwel meestal van die aard dat zij een snelle tussenkomst vereisen zodat men aangewezen is op de Voorzitter in kort geding. Door de tussenkomst van de Voorzitter in kort geding worden er heel wat conflicten opgelost. Elke behandeling van een zaak voor de Voorzitter in kort geding brengt steeds een discussie op gang over enerzijds de hoogdringendheid en anderzijds de bevoegdheid van de rechter in kort geding.

Het onderscheid in de bevoegdheid tussen de rechter in kort geding en de bodem-rechter ligt in het feit dat aan de rechter in kort geding gevraagd wordt om, op grond van de omstandigheden, een voorlopige maatregel te nemen om het geschil tussen partijen (dat normalerwijze, maar niet noodzakelijk, ten gronde zal worden beslecht) voorlopig te regelen.

A. Fettweis stelt daaromtrent het volgende:

“Het is de rechter in kort geding verboden de zaak ten principale te beoordelen. Het beginsel mag niet te strikt worden toegepast, want dat zou ertoe leiden de bevoegdheid van de voorzitter tot weinig te herleiden. Het is immers tamelijk zeldzaam dat het hem mogelijk is een beslissing te nemen zonder het geschil in zijn geheel in aanmerking te nemen.”

Is het hem verboden over het bodemgeschil te oordelen, redelijkerwijs moet de Voorzitter het recht toegekend worden er kennis van te nemen.

De Voorzitter kan inlichtingen inwinnen, rechten en titels van partijen nagaan. Liggen die voor de hand, dan kan hij er rekening mee houden om uitspraak te doen over het verzoek dat bij hem aanhangig is gemaakt.⁴⁴

De praktijk leert ons echter dat eens een beslissing in kort geding genomen de conflictsituatie tussen partijen ontmijnd is en er geen procedure ten gronde meer komt omdat partijen op dat ogenblik geen behoefte meer hebben om te weten wat de rechter ten gronde zou uitspreken. Meestal duren die procedures ten gronde immers te lang.

De Voorzitters in kort geding zijn zich hiervan bewust. In heel wat beslissingen in kort geding zal men bijgevolg lezen dat de genomen beslissing ophoudt enige uitwerking te hebben indien de in het gelijk gestelde partij niet binnen de maand na de uitspraak een procedure voor de rechter ten gronde zal hebben ingeleid.

In de praktijk wordt de procedure ten gronde ingeleid en blijft het dossier dikwijls voor de rest van de dagen op de rol totdat het ambtshalve wordt afgevoerd. Mogelijks zal de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van kosten en erelonen van een advocaat⁴⁵ hierin verandering brengen.

⁴⁴ C. COOMANS, *l.c.*, 1427 – 1428.

⁴⁵ Wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van kosten en erelonen van een advocaat, *B.S.* 31.05.2007.

Nog altijd hebben de meeste betwistingen die aan de voorzitter in kort geding voorgelegd worden betrekking op de niet correcte toepassing van de tuchtprocedure in de federatie.⁴⁶

Buiten de marginale toetsing in het kader van tuchtzaken deed de kort gedingrechter in de loop der jaren uitspraak omtrent de meest uiteenlopende materies.

Wij citeren er enkele:

- De transfers van sportbeoefenaars in de loop van het seizoen.⁴⁷
- Het verlenen van uitzendrechten op de beelden van de Champions League in het voetbal.⁴⁸
- Het afhankelijk maken van een selectie tot deelname aan de Olympische Spelen aan de naleving van een sponsoringovereenkomst.⁴⁹
- De mogelijkheid tot aansluiting van een buitenlander bij een Belgische club als een Belg.⁵⁰
- De beëindiging van een overeenkomst, meer bepaald de (on)mogelijkheid van een verplichte toewijzing door de federatie van een voetballer aan een andere club na een eenzijdige verbreking van zijn contract.⁵¹
- De mogelijkheid tot aansluiting bij een club.⁵²
- De toelating tot het inrichten van sportwedstrijden ondanks negatief advies van de federatie.⁵³
- De weigering om deel te nemen aan wedstrijden op basis van nationaliteit.⁵⁴

Waar men sedert 1970 telkens beroep deed op de Voorzitter in kort geding om een beslissing van een sportfederatie voorlopig op te schorten, lijken de advocaten nu een nieuw proceduremiddel ontdekt te hebben nl. het eenzijdig verzoekschrift. Een procedure op basis van het eenzijdig verzoekschrift is een procedure die gevoerd wordt op grond van art. 581 Ger.W. Die procedure verloopt niet op tegenspraak. Het risico bestaat dat de verzoekende partij niet altijd alle stukken van het dossier aan de Voorzitter voorlegt en op die manier de Voorzitter tracht te misleiden.

Bij onderzoek van de rechtspraak stellen wij vast dat in 2007 in drie verschillende sportfederaties omtrent één bepaald probleem telkens zowel een procedure gevoerd werd op basis van eenzijdig verzoekschrift voor de Voorzitter, als een procedure op tegenspraak voor de Voorzitter in kort geding.

⁴⁶ J. MAESCHALCK en K. DE SAEDELEER., *l.c.*, 237 e.v.

⁴⁷ Rb. Brussel (kort geding), 11 maart 1999, *Sportrechtspraak*, Brugge, die Keure, 2006, 198; Rb. Luik (kort geding), 18 oktober 2001, *Sportrechtspraak*, Brugge, die Keure, 2006, 477.

⁴⁸ Rb. Brussel (kort geding), 17 september 2002 (onuitg.) (VZW Tele-Visie Limburg / Vlaamse Radio- en Televisieomroep).

⁴⁹ W. LAGAE, "Sportsponsoring cases", in M. TAKS, L. WILLE, R. HEMELAER en W. LAGAE (ed.) *Sportsponsoring – Jaarboek 2001*, Diegem, Kluwer, 2001, 321 – 392.

⁵⁰ Rb. Mechelen (kort geding), 4 maart 1993, *Sportrechtspraak*, Brugge, die Keure, 2006, 100.

⁵¹ Rb. Brussel (kort geding), 7 oktober 2004, *Sportrechtspraak*, Brugge, die Keure, 2006, 289.

⁵² Brussel, 6 februari 1991 en Brussel, 13 maart 1992, *Sportrechtspraak*, Brugge, die Keure, 2006, 99.

⁵³ Rb. Brussel, 29 april 1997, *Sportrechtspraak*, Brugge, die Keure, 2006, 48.

⁵⁴ Rb. Brussel (kort geding), 11 september 1992 en Rb. Brussel (kort geding), 14 september 1992, *Sportrechtspraak*, Brugge, die Keure, 2006, 187.

In het wielrennen kregen de renners van de wielerploeg Unibet (Green Cycle Associates AB) van de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Luik toelating om deel te nemen aan de Waalse Pijl in Luik-Bastenaken-Luik⁵⁵, terwijl de Voorzitter in kort geding te Brussel besliste dat de organisatoren het recht hadden Unibet niet in te schrijven.⁵⁶

In het basketbal besliste de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Hasselt op eenzijdig verzoekschrift dat de Vlaamse Basketballiga speler De Sloovere een licentie diende af te leveren om te spelen voor St-Truiden⁵⁷, terwijl de Voorzitter in kort geding te Hasselt achteraf verplicht was de beslissing op te heffen omdat het kampioenschap beëindigd was⁵⁸.

In het voetbal beval de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg in Namen, zetelende in kort geding, dat de beslissing van de licentiecommissie van de K.B.V.B. – waarbij KV Verbroedering Geel een licentie om deel te nemen aan de competitie in tweede nationale afdeling toegekend werd – opgeschort werd en dit onder verbeurte van een dwangsom.⁵⁹ Hierna stelde de Voorzitter van Turnhout op eenzijdig verzoekschrift dat KV Verbroedering Geel toegelaten diende te worden aan de competitie in de tweede nationale afdeling.⁶⁰

De vraag stelt zich of het nog wel verantwoord is om via artikel 581 Ger.W. tussen te komen in het verloop van een sportcompetitie. De genomen beslissing is immers meestal niet meer herstelbaar wanneer ze uitgevoerd wordt.

Met de huidige moderne middelen moet het mogelijk zijn even snel een tegensprekelijk debat te kunnen voeren mits neerlegging van een verzoekschrift in verkorting van termijnen en dagvaarding in kort geding.

IX. Beroep op de gewone rechtbank

§ 1. *De Arbeidsrechtbank*

De arbeidsverhouding tussen de betaalde sportbeoefenaar en zijn club, of bij wedstrijden van de nationale ploeg tussen de betaalde sportbeoefenaar en zijn federatie, werd de laatste jaren meer en meer verfijnd. Basis is de Wet 24 februari 1978 en het K.B. van 26 juni 2000, verlengd bij K.B. van 20.09.2002, die de arbeidsovereenkomsten tussen de betaalde sportbeoefenaars en hun werkgevers en de schadevergoedingen ingeval van contractbreuk op een haast perfecte wijze regelt

⁵⁵ Voorzitter Kh. Luik, 23 april 2007, onuitg.

⁵⁶ Rb. Brussel (kort geding), 24 april 2007, A.R. 07/663/C, onuitg.

⁵⁷ Beschikking Voorzitter Rb. Hasselt, 5 februari 2007, A.R. 07/279/B, onuitg.

⁵⁸ Rb. Hasselt (kort geding), 15 mei 2007, A.R. 07/77/C, onuitg.

⁵⁹ Rb. Namen (kort geding), 16 juli 2007, A.R. 324/07, onuitg.

⁶⁰ Beschikking Voorzitter Rb. Turnhout, 14 september 2007, A.R. 07/1983B, onuitg. en Rb. Turnhout (kort geding), 12 november 2007, A.R. C-291-07, onuitg.

rekening houdend met zowel de principes van de vigerende arbeidsreglementering als de specificiteit van de sport.⁶¹

Volledigheidshalve wensen wij hier op te merken dat de trainer van een sportvereniging geen betaalde sportbeoefenaar is in de zin van artikel 3 van de Wet van 24 februari 1978 betreffende de arbeidsovereenkomst van betaalde sportbeoefenaars.⁶² Een uitzondering hierop is de voetbaltrainer.⁶³ De scheidsrechters vallen evenmin onder de Wet van 24 februari 1978. Ook hier is er weer een uitzondering voor de voetbalscheidsrechters.⁶⁴

Op 10 augustus 1978 werd het nationaal paritair comité voor de sport opgericht⁶⁵ Het nationaal paritair comité beperkte zich in de eerste jaren bijna uitsluitend tot het uitbrengen van advies betreffende het bedrag van het loon zoals bepaald in art. 2§1 van de wet van 24 februari 1978.

Sedert 2000 is het nationaal paritair comité echter zeer actief geworden wat ondermeer blijkt uit het tot stand komen van een aantal CAO's.⁶⁶

Nu de arbeidsverhoudingen tussen betaalde sportbeoefenaars, clubs en federaties altijd maar beter en beter gereguleerd worden, worden de Arbeidsrechtbanken uiteraard ook meer en meer gevat bij conflictsituaties.

Waar men oorspronkelijk dacht dat men dit nog zou kunnen regelen binnen de federatie, geraakt iedereen er meer en meer van overtuigd dat enkel de Arbeidsrechtbanken bevoegd zijn.

In de K.B.V.B. werden gedurende een bepaalde periode conflicten tussen spelers en clubs naar aanleiding van hun contract behandeld door de Commissie van het Statuut van de Speler en in beroep door het Beroepscomité.

⁶¹ – Wet van 24 februari 1978 betreffende de arbeidsovereenkomst voor betaalde sportbeoefenaars, *B.S.* 9 maart 1978, gewijzigd bij wet 29 juni 1983, *B.S.* 6 juli 1983;

– Koninklijk Besluit van 26 juni 2000 tot vaststelling van het bedrag voor de vergoeding bedoeld in artikel 5, tweede lid van de wet van 24 februari 1978 betreffende de arbeidsovereenkomst voor betaalde sportbeoefenaars, *B.S.* 5 juli 2000, ed. 2, verlengd bij K.B. 20 september 2002, *B.S.* 5 oktober 2002.

⁶² Arbh. Gent (2de kamer), 8 april 2002, *Soc. Kron.* 2003 – 1, 27.

⁶³ K.B. van 15 december 2006 tot uitbreiding van de toepassing van de bepalingen van de wet van 24 februari 1978 betreffende de arbeidsovereenkomst voor betaalde sportbeoefenaars tot de voetbaltrainers, *B.S.* 27 december 2006, 74725-74726. In de CAO van 12 december 2007 met betrekking tot de specifieke arbeidsvoorwaarden en het loon van een voetbaltrainer wordt in artikel 5 bepaald dat voor schadevergoeding in geval van verbreking van de overeenkomst de wet van 3 juli 1978 van toepassing blijft.

⁶⁴ K.B. van 6 november 2007 tot uitbreiding van de toepassing van de bepalingen van de wet van 24 februari 1978 betreffende de arbeidsovereenkomst voor betaalde sportbeoefenaars tot de voetbalscheidsrechters, *B.S.* 23 november 2007.

⁶⁵ K.B. van 10 augustus 1978 tot oprichting en tot vaststelling van de benaming en de bevoegdheid van het Nationaal Paritair Comité voor de sport, *B.S.* 17.10.1978.

⁶⁶ C. COOMANS, F. HENDRIX, J. MAESCHALCK en E. BUZZI, *Sportcodex*, Brugge, die Keure, 2007, 605 – 645.

Een vergelijkbaar systeem bestaat nog altijd in andere sportfederaties, onder meer in het volleybal.

De Evocatiecommissie van de K.B.V.B. – die in de K.B.V.B. dezelfde bevoegdheid heeft als het Hof van Cassatie in het gemeen recht – besliste op 3 augustus 1999 dat de overeenkomst tussen de spelers en de clubs, rekening houdend met de bezoldiging, een arbeidsovereenkomst was en dat enkel de Arbeidsrechtbanken bevoegd zijn voor arbeidsovereenkomsten vermits dit een regel van imperatieve orde is.

Vermits partijen na het ontstaan van het geschil geen arbitrageovereenkomst afgesloten hadden om het geschil te regelen, oordeelde de Commissie voor het Statuut van de Speler terecht dat ze niet bevoegd was.⁶⁷

De Arbeidsrechtbanken worden de laatste jaren meer en meer geconfronteerd met vorderingen van betaalde sportbeoefenaars wiens loon of verbrekingsvergoeding niet betaald wordt. Uit de studie van recente uitspraken van de arbeidsrechtbanken blijkt dat er reeds heel wat sportbeoefenaars met succes de hoofdelijke veroordeling vorderden van sportverenigingen en clubbestuurders bij niet betaling van hun loon.⁶⁸

De bestuurders van een VZW waren waarschijnlijk in de waan dat zij zich konden beroepen op de VZW-wet die stelt dat zij in hun hoedanigheid van lid geen persoonlijke aansprakelijkheid aangaan inzake verbintenissen van de vereniging. Zij vergeten echter dat de rechtsleer en rechtspraak aanneemt dat beheerders van een VZW aansprakelijk zijn voor schade ten opzichte van derden indien er co-existentie bestaat van aansprakelijkheden: d.w.z. indien de contractuele fout tevens een tekortkoming is aan de algemene verplichting tot voorzichtigheid en a fortiori samenvalt met de delictuele vordering (niet betaling van loon en verbrekingsvergoeding is strafbaar) van de benadeelden.⁶⁹

De laatste tijd werden de Arbeidsrechtbanken geconfronteerd met de niet-opstelling van een speler in het eerste elftal of de verwijzing van de speler van de A-kern naar de B-kern. Alhoewel sommigen dit als een probleem van selectie catalogeren, gaat het hier ons inziens meer om een al of niet eenzijdig wijzigen van de arbeidsvoorwaarden en valt dit dus terecht onder de bevoegdheid van de arbeidsrechtbank.

⁶⁷ *Sportleven* (tijdschrift KBVB), 5 augustus 1999, 3.

⁶⁸ Arbrb. Dendermonde, 7 juni 2000, A.R. 57.229, onuitg.; Arbrb. Leuven, 14 april 1994, A.R. 1478/92, onuitg.; Arb.Rb. Brussel, 24 december 2001, onuitg.; Arb.Rb Tongeren, 12 juni 2001, A.R. 3518/1998, onuitg.

⁶⁹ Rb. Turnhout 14 juni 2002, *T.R.V.* 2002, 461. Het is inderdaad juist dat er bij de beoordeling van de beheerders in een VZW moet nagegaan worden of zij een inbreuk gepleegd hebben op de algemene zorgvuldigheidsnorm, waarbij hun gedrag dient getoetst aan het gedrag van een normaal en zorgvuldig beheerder in dezelfde omstandigheden. Het niet betalen van de bedrijfsvoorheffing leidt niet automatisch tot de persoonlijke aansprakelijkheid van de beheerders.

Nadat een speler van Lierse door de sportieve staf van het clubbestuur naar de B-kern verwezen werd omdat hij volgens het bestuur onrust begon te zaaien in de spelersgroep, dagvaardde de speler de club voor de Arbeidsrechtbank omdat de club volgens de speler de essentiële arbeidsvoorwaarden op eenzijdige en substantiële wijze gewijzigd had door hem naar de B-kern te verwijzen.

De Voorzitter van de Arbeidsrechtbank te Mechelen oordeelde bij beslissing van 5 mei 2000 in kort geding dat Lierse S.K. een sportieve beslissing genomen had in samenspraak met de hoofdtrainer en de spelersstaf en dat de beslissing om de speler voorlopig te laten trainen in de B-kern totdat hij weer over gepaste fysieke en mentale weerbaarheid en ingesteldheid beschikte om in aanmerking te komen voor een selectie in het eerste elftal, geen belangrijke wijziging van de arbeidsvoorwaarden inhield.⁷⁰

In een gelijkaardig geschil betreffende een speler van K.R.C. Genk besliste de Voorzitter van de Arbeidsrechtbank te Tongeren in kort geding dat de vordering ongegrond was omdat het aan de bodemrechter toekomt te oordelen of er een essentiële wijziging toegebracht wordt aan de arbeidsovereenkomst tussen partijen. De Voorzitter stelde zich wel de vraag hoever de toetsing kan gaan en of deze niet marginaal moet zijn en enkel aanleiding kan geven tot een ingrijpen in een beslissing die op het eerste gezicht valt buiten hetgeen mag verwacht worden van een redelijk handelend bestuur. Het kan inderdaad volgens de Voorzitter niet de bedoeling zijn dat de rechtbank zich mengt in het sportieve beleid van een club indien de grenzen van de redelijkheid niet worden overschreden.⁷¹

§ 2. Beroep op de rechtbank in geval van een aansprakelijkheidsbetwisting

De rechtbanken worden meer en meer geconfronteerd met letselschade ingevolge overtredingen op en naast de sportvelden. Indien de oorzaak van het letsel zijn oorsprong vindt in een opzettelijke fout buiten de spelfase is er geen discussie mogelijk.⁷²

⁷⁰ Arbrb. Mechelen, Kort Ged., 5 mei 2000, gecommuniqueerd in *Sport en Recht*, november 2002, nr. 40, 315.

⁷¹ Arbrb. Tongeren, Kort Ged., 14 augustus 2001, gecommuniqueerd in *Sport en Recht*, oktober 2001, nr. 50, 482.

⁷² L. CORNELIS, *Sport en aansprakelijkheid; een stand van zaken*, tekst voordracht gehouden ter gelegenheid van de vierde sessie van de Belgische Olympische Academie op dinsdag 5 november 2002; M. ADAMS en M. VAN HOECKE, "Enkele rechtstheoretische en civielrechtelijke bedenkingen bij voetbal en aansprakelijkheid", noot onder Gent 6 februari 1992, *R.W.* 1992-93, 574-579; H. CLAESSENS, "Sport, ongevallen en aansprakelijkheid in het privéleven: wat zegt de rechtspraak?", *Medius* 1992, afl. 3, 15-16; C. COOMANS, J. MAESCHALCK. en S. VAN MULDER, *Sportrecht in beweging*, Brugge, Die Keure, 1972, 79-106; L. CORNELIS, "Sport en aansprakelijkheid", *I.c.*, nr. 9, 19; L. CORNELIS, "Sport en aansprakelijkheid", *R.G.A.R.* 1986, nr. 11135; N. GEELHAND, "Het aansprakelijkheidsrecht in de sport: enkele actuele tendensen in de Belgische rechtspraak", *Jur.Falc.* 1981-82, 569-593; C.J.M. KLAASSEN, *Nederlandse civielrechtelijke aansprakelijkheid voor letselschade bij sport en spel*, preadvies voor de rechtskundige afdeling van het Thijmgenootschap;

Indien de fout gebeurt tijdens het spel is de rechtspraak niet altijd even eensgezind. Wij menen nochtans dat al deze betwistingen kunnen opgelost worden op basis van het Cassatiearrest van 21 oktober 1982 dat nog altijd richtinggevend is en dat het volgende standpunt inneemt:

*“Om te bepalen of een speler aansprakelijk is voor de verwondingen die een derde tijdens een sportwedstrijd heeft opgelopen, moeten de daden van de speler beoordeeld worden op grond van de beoefende sport, rekening houdend met de risico's inherent aan die sport, alhoewel elke deelnemer van een dergelijke wedstrijd verplicht is zowel de algemene regelen van de voorzichtigheid als die van de sport die hij beoefent in acht te nemen.”*⁷³

Een in *De Juristenkrant* besproken arrest van het Hof van Beroep te Antwerpen dat stelt dat een speler, die tijdens een wedstrijd van de scheidsrechter een gele kaart krijgt omdat hij een spelfout maakt tijdens het uitvoeren van een sliding-tackle, geen fout begaat in de zin van artikel 1382 B.W., ligt in de lijn van dat Cassatiearrest.

Het arrest bevestigt immers het principe dat bij de beoordeling van de foutaansprakelijkheid van een deelnemer aan een sportwedstrijd de rechter diens gedrag moet vergelijken met het gedrag van een normale, zorgvuldige en omzichtige sportbeoefenaar die zich in dezelfde omstandigheden bevindt als die waarin de sportwedstrijd plaatsvindt.⁷⁴

Het Hof van Beroep te Gent daarentegen veroordeelde een doelman die een foutieve tackle uitvoerde wegens het schenden van de zorgvuldigheidsnorm van artikel 1382 BW. Het Hof oordeelde dat een doorsnee voorzichtige doelman in dezelfde omstandigheden niet dezelfde tackle zou uitvoeren als de doelman in kwestie.⁷⁵

We zouden ons kunnen aansluiten bij de hierna volgende algemene principes waartoe geconcludeerd wordt bij de bespreking van het arrest van het Hof van Beroep te Gent d.d. 22.11.2002. Een spelfout *kan* een fout in de zin van artikel 1382 BW uitmaken, maar is dit niet noodzakelijk. Niet iedere overtreding van de regels eigen aan de sporttak is een overtreding van de zorgvuldigheidsnorm. Deelname aan sportwedstrijden is op zich niet foutief, zodat risicoaanvaarding niet automatisch ingeroepen kan worden door de veroorzaker van het sportongeval. Deze laatste zal daar pas een beroep op kunnen doen indien het slachtoffer

J. MAESCHALCK, “Aansprakelijkheid op de sportvelden”, *Vormingscyclus Sport en Recht*, U.I. Antwerpen, 1992; S. SONCK, “Voetbalsport: fouten, gele kaarten, en burgerrechtelijke aansprakelijkheid of voetbalwangedrag in het licht van de artikelen 1382 e.v. B.W.”, *R.W.* 1986-87, 1614; A. WINANTS, “Sport en strafrecht”, noot onder Antwerpen 5 december 1981, *R.W.* 1982-83, 2553.

⁷³ Cass. 21 oktober 1982, *Arr.Cass.* 1982-83, 277.

⁷⁴ P. DE TAVERNIER, “Rechter tackelt arbiter: wel geel maar geen fout”, *Juristenkrant*, 10 september 2002, nr. 53, 7.

⁷⁵ Gent, 22 november 2002, *NjW* 2003, nr. 18, 93.

zich in een gevaarlijke situatie heeft geplaatst, waarin een normaal voorzichtig sportbeoefenaar van dezelfde sport zich niet geplaatst zou hebben.⁷⁶

Aansluitend bij de aansprakelijkheid van de sportbeoefenaar lijkt het ons ook interessant even stil te staan, in de contractuele sfeer, bij de bevrijdingsbedingen die de sportorganisaties te pas en te onpas gebruiken bij de organisatie van sportmanifestaties en die men zowel terugvindt op toegangskaarten als via borden, met de klassieke tekst *“het bestuur is niet verantwoordelijk voor gebeurlijke ongevallen”*.

Het Hof van Beroep te Antwerpen besliste hierover bij arrest d.d. 5 februari 1982 het volgende:

*“Hoewel het principieel mogelijk is dat iemand zich bij voorbaat bevrijdt van de quasi delictuele aansprakelijkheid op grond van een duidelijk akkoord tussen de betrokkene komt een dergelijke vrijstellingsbeding niet tot stand door een louter eenzijdige mededeling van de mogelijke aansprakelijke.”*⁷⁷

Niet enkel de Burgerlijke Rechtbank van Eerste Aanleg, de Correctionele Rechtbank en de Vrederechter worden gevat in verband met aansprakelijkheidsvorderingen in het kader van de sport. Ook de Politierechter deed hieromtrent in het verleden meer dan eens uitspraak.

De Politierechter van Tongeren oordeelde op 24 april 2001 bijvoorbeeld dat in een georganiseerde wielervedstrijd een algemene zorgvuldigheidsplicht gerespecteerd dient te worden, niet enkel door de renners, maar eveneens door de bestuurders van de volgwagens.

*“De algemene voorzichtigheidsplicht eist dat volgwagens zich aanpassen aan de rijwijze van de renners en niet omgekeerd. Hij die in gebreke is gebleven de voorzichtigheids- en voorzorgsmaatregelen te nemen, die men van een normaal mens die in dezelfde omstandigheden verkeert, mag verwachten, kan zich schuldig maken aan het misdrijf omschreven in de artikelen 418-420 van het Strafwetboek.”*⁷⁸

Het Hof van Cassatie nam reeds meermaals standpunt in omtrent de draagwijdte van het begrip “verkeersongeval” met betrekking tot betwistingen omtrent motorcrosswedstrijden.

“.. een ongeval waarbij middelen van vervoer te land betrokken zijn en dat zich heeft voorgedaan op een niet openbaar terrein, dat evenwel openstaat voor een bepaald aantal personen, zoals een gesloten omloop voor sport-

⁷⁶ W. GELDHOF, “Hof van Beroep tackelt doelman”, *De Juristenkrant*, 29 januari 2003, nr. 62., 1 en 16.

⁷⁷ Antwerpen 5 februari 1980, *R.W.* 1980-81, 1785.

⁷⁸ Pol. Tongeren 24 april 2001, *Sportrechtspraak*, Brugge, die Keure, 2006, 413.

wedstrijden of sportcompetities met dergelijke vervoermiddelen die toegankelijk zijn voor het publiek, een verkeersongeval is in de zin van artikel 138, 6°bis, Wetboek van Strafvordering. Dat de omstandigheid dat het slachtoffer zich op de omloop zelf bevond, daaraan niet afdoet."⁷⁹

Tot zover enkele praktische voorbeelden uit de rechtspraak in verband met de aansprakelijkheid in de sport.

X. Arbitrage

Naast de gewone rechtbanken is in de sport een belangrijke rol weggelegd voor arbitrage. Sommige federaties voorzien in hun reglementering een verplichte arbitrage overeenkomstig artikel 1676 e.v. van het Gerechtelijk Wetboek.⁸⁰ Andere verwijzen naar arbitrale instanties actief op het vlak van sportrecht, nl. naar de Belgische Arbitragecommissie voor de Sport (afgekort B.A.S.) of het Tribunal Arbitral du Sport (afgekort T.A.S.) in Lausanne.

De B.A.S. werd op 1 oktober 1991 opgericht door het Belgisch Olympisch Interfederaal Comité (afgekort B.O.I.C.).⁸¹ Alhoewel de initiatiefnemers – o.i. ten onrechte – als reden voor de oprichting van deze arbitragecommissie de nood aan een echte sportrechtbank aangaven, menen wij dat het niet de taak is van de arbitragecommissie om als sportrechtbank te fungeren. De B.A.S. kan wel een belangrijke rol vervullen in het oplossen van conflicten tussen federaties en haar leden voor wat typische sportproblemen betreft zoals selecties, licenties, competities, opstellen van spelers op voorwaarde dat partijen hierom verzoeken.

Wanneer men de uitspraken van de B.A.S. ontleedt, stelt men vast dat de B.A.S. in feite slechts in maar een beperkt aantal gevallen aan arbitrage doet in de zin van het Gerechtelijk Wetboek waarbij het zich uitspreekt over bestaande rechten. Vaak geeft de B.A.S. een bindend advies over de juridische betekenis van een reglement of overeenkomst, dat partijen bindt. In vele gevallen controleert de B.A.S. als hogere, onafhankelijke instantie een aangevochten beslissing van de federatie.⁸²

Het T.A.S.⁸³ is een internationale arbitragecommissie geïnstalleerd door het Internationaal Olympisch Comité (afgekort I.O.C.), maar volledig onafhankelijk van het I.O.C.

⁷⁹ Cass. 14 juni 2005, Nr. P.04.1596.N, onuitg.; Cass. 26 september 2001, *T.A.V.W.* 2003, 134-137; Pol. St. Truiden 7 februari 2007, A.R. 06A26, onuitg.

⁸⁰ Artikel I/6 van het bondsreglement van de K.B.V.B.: "De clubs verbinden zich ertoe elk geschil met de KBVB, na de uitputting van de interne middelen voor zover deze in huidige reglement zijn voorzien, voor te leggen aan een scheidsrechterscollege dat zal vergaderen en uitspraak doen overeenkomstig de terzake geldende bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek."

⁸¹ Belgisch Olympisch en Interfederaal Comité, Bouchoutlaan 9, 1020 Brussel.

⁸² H. VAN HAUTTE, *De Belgische arbitragecommissie voor de sport: vooruitzichten*, Juridisch colloquium "Arbitrage in de sport", 15 november 2002.

⁸³ Tribunal Arbitral du Sport (T.A.S.), Avenue de l'Elysée 28, CH 1006 Lausanne, Suisse.

Het T.A.S. heeft haar zetel in Lausanne en stelt zich als doel via arbitrage een oplossing te vinden voor geschillen in het domein van de sport. Het gaat om geschillen (hierin begrepen deze gerelateerd aan doping):

1. die aan het TAS worden voorgelegd via gewone arbitrage;
2. betreffende de beslissingen van tuchtraden of gelijkaardige instanties van sportfederaties, verenigingen of andere sportorganen in de mate dat de statuten of de reglementen van voornoemde sportorganen of een bijzondere overeenkomst hierin voorzien.

Daarnaast stelt het T.A.S. zich als doel niet bindend advies te geven op vraag van het I.O.C., de internationale federaties, Nationaal Olympische Comités en verenigingen erkend door het I.O.C..

Vergelijkbaar met artikel 1704 e.v. Ger.W. betreffende een vordering tot vernietiging van een arbitrale uitspraak bestaat er ook een mogelijkheid om tegen een beslissing van het T.A.S. in beroep te gaan bij de rechtbanken van Zwitserland. Het beroep is slechts mogelijk in zeer beperkte gevallen zoals de afwezigheid van bevoegdheid, de schending van elementaire procedureregels of de schending van de openbare orde.

Voordelen van een arbitrageprocedure bij het T.A.S. zijn: minder formalistische procedure in vergelijking met een procedure voor de gewone rechtbank, het vertrouwelijk karakter, de mogelijkheid tot keuze van de arbiters en het toepasselijk recht, een sneller verloop, ... Al deze voordelen hebben tot gevolg dat de rol van het TAS in de sportwereld van steeds groter belang wordt.

*“La grande majorité des organisations de sport ont, sur la base des éléments développés ci-dessus, reconnu que la formule de l’arbitrage était mieux adaptée à la résolution des litiges qui peuvent survenir dans le domaine du sport que le recours aux tribunaux ordinaires. Cette constatation, qui avait déjà animé le Président du CIO Juan Antonio Samaranch lorsqu’il avait confié au juge Keba Mbaye la responsabilité de créer le Tribunal Arbitral du Sport, ne s’est pas démentie avec le temps. Il suffit de voir le développement dus TAS et l’  m  lioration générale de l’administration de la justice dans le milieux du sport, depuis vingt ans, pour se convaincre que c’est là la voie à suivre pour résoudre les litiges qui surviennent.”*⁸⁴

Kunnen de federaties in hun reglementering bepalen dat geschillen met de federatie moeten onderworpen worden aan arbitrage? Door zich aan te sluiten bij de federatie zou men automatisch de arbitrage aanvaarden. Het is duidelijk dat in arbeidsrechtelijke verhoudingen arbitrage uitgesloten is. Artikel 9 van de Wet op de betaalde sportbeoefenaar is hieromtrent duidelijk:

⁸⁴ Zie D. OSWALD, “Tribunal arbitral ou tribunal ordinaire” in A. RIGOZZI en M. BERNASCONI (eds.), *The proceedings before the Court of Arbitration for Sport – CAS & FSA/SAV Conference Lausanne 2006*, Berne, Editions Weblaw, 2007, 11.

“De betaalde sportbeoefenaars en hun werkgevers mogen zich niet bij voorbaat verbinden om de geschillen die uit de toepassing van deze wet ontstaan aan scheidsrechters voor te leggen.”

Eveneens zijn op basis van artikel 7 van het Decreet op de niet professionele sportbeoefenaar alle geschillen waarop dat Decreet van toepassing is, uitgesloten van arbitrage.

De tegenstanders van de verplichte arbitrage steunen zich op het arrest van het Hof van Beroep te Gent d.d 22 maart 1988. Dat Hof stelde dat de Raad van de Orde van Advocaten geen arbitrage kon opleggen voor de beslechting van honorariumgeschillen vermits de advocaten niet de mogelijkheid hebben zich te onttrekken aan dit reglement en omdat er geen mogelijkheid tot beroepsuitoefening bestaat buiten de groepering die het reglement oplegt.⁸⁵ Deze theorie zou men ons inziens ook toepasselijk kunnen maken op iedere vereniging die een monopoliepositie inneemt.⁸⁶ Wij moeten nochtans vaststellen dat zowel het B.A.S. als de rechtbanken in recente uitspraken de in de statuten opgelegde arbitrage aanvaarden. Het lijkt dan ook aangewezen toch enige voorzichtigheid aan de dag te leggen indien men voor de rechtbank wenst aan te voeren dat het geschil in kwestie niet vatbaar was voor beslechting door arbitrage indien men nooit een arbitrage-overeenkomst ondertekende.

De B.A.S. besliste in een geschil tussen een club en de hockeybond:

*“Door zich aan te sluiten als club bij de hockeybond en deel te nemen aan de competitie mag de instemming van de club met het reglement van de hockeybond en dus met het arbitraal beding worden aangenomen.”*⁸⁷

De Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel oordeelde recent in kort geding nog het volgende:

“dat de overeenkomst tot arbitrage kan worden afgeleid uit een geheel van tussen partijen uitgewisselde stukken, zijnde ten deze de aansluitingsformulieren en de door partijen voorgelegde reglementen”

Dit argument werd door de Voorzitter aangevuld met het hierna volgende, met een afwijzing van de vordering tot nietigverklaring van de beslissing van het T.A.S. tot gevolg:

*“Eiser heeft bovendien deelgenomen aan deze procedure voor het T.A.S. (aanwijzing van een arbiter, verzoek tot rechtsbijstand, verschijning voor het T.A.S. en neerlegging van een memorie waarin de onbevoegdheid van het T.A.S. niet aangehaald wordt).”*⁸⁸

⁸⁵ Gent 22 maart 1988, *R.W.* 1989-90, 151-152.

⁸⁶ C. COOMANS, “Enkele bedenkingen bij het artikel van Mr. Gutterink ‘Belgisch arbitrage-recht in sportaangelegenheden’”, *T.V.A.* 1994, 209.

⁸⁷ Uitspraak Hockeyclub X. t. Koninklijke Belgische Hockeybond, 10 augustus 1999, onuitg.

⁸⁸ Brussel Kort. Ged. 28 januari 2003, (AR 2002/1974/C), onuitg.

Het argument van de monopoliepositie werd door de Rechtbank van Eerste Aanleg van Brussel recentelijk met volgende argumentatie afgewezen.

“Het argument dat Dessel Sport geen vrije keus had en dat het Bondsreglement haar opgedrongen wordt via de monopoliepositie van de Voetbalbond in de organisatie van de competities, snijdt voor haar als club geen hout. Door deze monopoliepositie worden de reglementen van de voetbalbond finaal deel van een toetredingscontract, hetgeen op zich niet onwettelijk is. Het brengt enkel met zich mee dat de bedingen van dergelijke overeenkomst dienen uitgelegd te worden ten nadele van hem die bedongen heeft en ten voordele van hem die zich verbonden heeft (art. 1162 B.W.).

Hoewel de toegang tot de rechter van Openbare Orde is, laat het Gerechtelijk Wetboek arbitrage toe mits naleving van welbepaalde regels. Een eis tot het bekomen van schadevergoeding is vatbaar voor dading, en dus ook voor arbitrage.”⁸⁹

Naast de vraag of men als federatie zijn leden kan verplichten zich te onderwerpen aan arbitrage stelt zich de vraag of de Voorzitter in kort geding nog kan gevat worden wanneer er een arbitrageprocedure voorzien is.

Overeenkomstig artikel 1679 Ger. W. wordt in geval van arbitrage de rechter buiten spel gezet, behoudens voor bewarende maatregelen.

Het feit dat een arbitrageovereenkomst gesloten werd of dat een arbitrale uitspraak gedaan werd, belet niet dat men naar de rechtbank kan stappen om bewarende maatregelen en voorlopige voorzieningen te vragen.⁹⁰ Dit kan zelfs indien het arbitraal college zelf ook in de mogelijkheid is voorlopige en bewarende maatregelen te bevelen.⁹¹ Indien men hiervoor naar de rechter stapt, betekent dit niet dat men afziet van de arbitrage.

Aangenomen mag worden dat het organiseren van een arbitrage enige tijd duurt en dus een kort gedingprocedure voor de rechter een oplossing kan zijn om te voorkomen dat een moeilijk te herstellen nadeel ontstaat.

Vraag is of men voor spoedeisende situaties ook naar de rechtbank kan stappen indien het scheidsgerecht al is samengesteld. Tegenwoordig dient hier positief op geantwoord te worden. Niet uit het oog verloren mag worden dat de Voorzitter het spoedeisende karakter op het ogenblik van zijn uitspraak en niet enkel op het ogenblik van de gedinginleiding beoordeelt. Dit betekent dus ook dat de rechter in kort geding de stand van de arbitrageprocedure zal moeten nagaan op het ogenblik dat hij uitspraak doet.⁹²

⁸⁹ Rb. Brussel, 9 oktober 2007, AR 04/2459/A, onuitg.

⁹⁰ Art. 1679, 2 Ger.W. en Cass. 2 september 1988, *Pas.* 1989, I, 2.

⁹¹ Kh. Hasselt 15 februari 1999, *T.B.H.* 1999, 872; Vz. Kh. Gent 16 juni 1993, *T.G.R.* 1994, 10; Vz. Kh. Brugge 16 februari 1994, *R.W.* 1993-1994, 1306; Vz. Kh. Hasselt 16 februari 2004, *T.B.H.* 2005, 86, met noot J. Decoker, “Kort geding en arbitrage in drie stappen”.

⁹² M. STORME en M. VOORDECKERS, “Arbitrage 1989 – 2005”, *TPR* 2005, 1259 – 1263.

Alhoewel sport een materie is die voor arbitrage voor de hand liggend is, moeten wij toch vaststellen dat er in de praktijk weinig beroep gedaan wordt op de vrijwillige arbitrage.⁹³

XI. Mediatie

Mediatie of bemiddeling zou een ideaal middel kunnen zijn voor het oplossen van conflicten tussen de sportbeoefenaar en zijn club, tussen de federatie en de aangesloten clubs en tussen de clubs onder elkaar.

Mediatie gebeurt onder leiding van een mediator die als onpartijdige het onderhandelingsproces begeleidt en het resultaat in een overeenkomst vastlegt.

Eén van de voordelen van mediatie is dat het sneller en goedkoper is dan een juridische procedure. Het lijkt ons daarenboven uitstekend geschikt voor conflicten in de sport omdat het geen beschadiging aan de onderlinge relatie met zich meebrengt en bovendien geheimhouding garandeert indien de partijen het wensen, wat een eventuele verdere samenwerking na een conflictsituatie niet hypothekeert.

Alhoewel wij in België nog niet zo vertrouwd zijn met mediatie in de sport, wordt die techniek van conflictbemiddeling in Nederland reeds op grote schaal toegepast in de sportwereld.

XII. Besluit

Door de tussenkomsten van de rechtbanken en de wetgever krijgt de “zijn gelijkzoekende sportbeoefenaar” de mogelijkheid op een eerlijke behandeling van zijn dossier. Dit kan zowel voor de rechtsprekende organen van zijn federatie, als voor de gewone rechtbanken, als voor andere instanties zoals arbitragecommissies of bemiddelaars.

Er blijft echter nog een lange weg af te leggen in de verhouding met de internationale federaties. De internationale federaties trachten nog altijd met alle middelen het beroep op de rechter te sanctioneren of via hun machtspositie te verhinderen. De internationale federaties blijven toepassing maken van reglementaire bepalingen die bij ons door de rechtbanken al lang niet meer toegepast worden. Wij denken bijvoorbeeld aan de ongelijkheid tussen een speler die de nationaliteit heeft door geboorte en een speler die de nationaliteit heeft door naturalisatie.

Zoals destijds bij de sportbeoefenaar de vrees bestond om tegen een nationale federatie op te treden, zal de vrees die nu nog in sommige nationale federaties bestaat om tegen internationale federaties op te treden vermoedelijk ook wel verdwijnen. Wij verwachten dan ook dat de beperkingen die nu nog toegepast en ingevoerd worden door de internationale federaties binnen een aantal jaren geen effect meer zullen ressorteren.

⁹³ J. DECOKER, *Een overzicht van rechtspraak van de Belgische Arbitragecommissie voor de sport (1992-2002)*, Juridisch colloquium “Arbitrage in de sport”, 15 november 2002.

Bibliografie

BLANPAIN, R., *Het statuut van de niet-professionele sportbeoefenaar – Transfer en tuchtregeling – Het decreet van 24 juli 1996*, Leuven, Peeters, 1996, 182 p.

BLANPAIN, R., *Het statuut van de sportbeoefenaar naar internationaal, Europees, Belgisch en Gemeenschapsrecht*, Brussel, De Boeck & Larcier, 2002, 311 p.

BLANPAIN, R., LACOMBLE, JP, COOMANS, C., LINSMEAU, J., BOES, M., MISSON, L., HUTSEBAUT, F. en MARTENS, P., (ed.) *Studiedag Sport en Recht, 29 april 1994 – Congressenpaleis*, Brussel, Editions du jeune barreau de Bruxelles et du Vlaams pleitgenootschap bij de balie te Brussel, 1994, 164 p.

COOMANS, C., “Het sportrecht: een stand van zaken”, in X. (ed.), *Liber Americorum Alfons Vandeuren*, Gent, Mys & Breesch, 1995, 344 p..

COOMANS, C., “Het statuut van de niet-betaalde sportbeoefenaar 10 jaar na het Decreet van 25 februari 1975”, *Limburgs Rechtsleven*, 1985, 22 – 46.

COOMANS, C., “De roep op een Sportrechtbank, een gerechtvaardigde eis?”, *Limburgs Rechtsleven*, 1992, nr. 2, 141 – 148.

COOMANS, C., “Enkele bedenkingen bij het sportrecht”, *Limburgs Rechtsleven*, 29ste jaargang, 1ste kwartaal 2003, 3 – 26.

COOMANS, C., HENDRICKX, F., MAESCHALCK, J. en BUZZI, E., *Sportcodex 2007*, Brugge, die Keure, 1189 p.

COOMANS, C., HENDRICKX, F., MAESCHALCK, J. en PAQUAY, Ph., *Sportrechtspraak*, Brugge, die Keure, 2006, 511 p.

COOMANS, C., MAESCHALCK, J. en VAN MULDER, S. (ed.) *Sportrecht in beweging*, Brugge, Die Keure, 1992, 134 p.

DE BECKER, A., SILANCE, L., CORNELIS, L., MOLLEKENS, K. en LEMMENS, P. (ed.), *Sport en Recht, Verslagboek van de studiedag van het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel op 22 februari 1986*, Antwerpen, Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel i.s.m. Kluwer rechtswetenschappen, 1986, 119 p.

DECOKER, J., *Een overzicht van rechtspraak van de Belgische Arbitragecommissie voor de sport (1992 – 2002)*, Juridisch colloquium “Arbitrage in de sport” 15 november 2002.

GEUENS, P., “Een inleiding tot het sportrecht”, *De Grote Raad*, juli 2002, 31 – 42.

MAESCHALCK, J., *Je rechten als sportbeoefenaar*, Brugge, Die Keure, 2000, 148 p.

MAESCHALCK, J. en DE SADELEER, K., “Tucht en Sportrecht” in LUST, S. en LUYPAERS, P. (eds.), *Tucht en Deontologie*, Brugge, die Keure, 2007, 355 p.

RIGOZZI, A. en BERNASCONI, M. (eds.), *The Proceedings before the Court of Arbitration for Sport, CAS & FSA/SAV Conference Lausanne 2006*, Berne, Editions Weblaw, 2007, 274 p.

SCHEERDER, J., VAN TUYCKOM, C. en VERMEERSCH, A. (eds.), *Europa in beweging, Sport vanuit Europees perspectief*, Gent, Academia Press, 2007, 400 p.

SILANCE, L., *Les sports et le droit*, Brussel, De Boeck & Larcier, 1998, 540 p.

TAKS, M., WILLE, L., HEMELAER, R. en LAGAE, W., *Jaarboek Sportsponsoring 2001*, Diegem, Kluwer, 2000, 392 p.

WERKGROEP SPORTRECHT IN BEWEGING (ed.),
Handboek voor Sportrecht, Brugge, Die Keure, 1995, 360 p.